

так весело та радо, немов і самі без розказу були би в тій хвилі зробили то само. Боярська служба, хоч далеко не такої рівної вдачі, далеко не так свободна в новодженю, далеко похопнійша з одних гордо висьмівати ся, а перед другими низенько хилити ся, всеж таки поважала Максима Беркута за його звичайність і розсудливість, і хоч не без дотинків та жартів, таки робила те, що він казав. А й самі бояри, по більшій части люди горді, воєнні, що не радо бачили „смерда” в своїм товаристві, тай то ще смерда, що вважав їх чимось немов собі рівним, — і вони тепер не показували надто виразно своєї неохоти, і виповнювали розпорядження молодого провідника, маючи на кождім кроці нагоду переконатися, що ті розпорядження були зовсім розумні, такі як треба.

Ще сонечко не зараз мало сходити, а вже ловецьке товариство вирушило з табору. Глибока тиша стояла над горами; нічні сумерки дрімали під темно-зеленими коронами смерек; на густім, чепірнатім листю папороти висіли краплі роси; повзучі зелені пояски вили ся попід ноги, плутали ся в непрохідні клубуки з корчами гнучкої, колючої ожини та з сплетами дикого, пнучого хмелю. З пропадистих, чорних мов горла безодні дебрів піднімала ся сивими туманами пара — знак, що на дні тих дебрів плили невеличкі лісові потоки. Повітре в лісі напоєне було тою парою й запахом живиці; воно захоплювало дух, немов би то ширших грудий треба було, щоб дихати ним свободно.

Мовчки пробивала ся ловецька дружина непрохідними нетрами, дебрами й ломами без стежки, без ніяких провідних знаків у тьмавій гущавині. Попереду йшов Максим Беркут, а за ним Тугар Вовк і інші бояри. Обік Тугара йшла його донька Мирослава. Позаду йшли тухольські пасемці. Всі йшли озираючись і надслухували шильно.

Ліс починав оживати денним житєм. Пестропера сойка хрипіла в верхиках смерек, зелена жовна причепивши ся до пня, тут же над головами прохожих, довбала своїм зелізним дзьобом кору; в далеких зворах чути було рик турів і вите вовків. Медведі в ту пору, наївши ся, дрімали під ломами на моховій постелі. Стадо диків рохкало десь у дебри, холодячи ся в студенім намулі.

Може годину йшло товариство тою трудною, нетоптаною дорогою. Всі дихали важко, ледво можучи наловити грудьми повітря, всі отирали краплистий піт із лиць. Максим частенько озирався позад себе. Він зразу противний був тому, щоб і жінщина йшла разом з мужами в той небезпечний похід, але Мирослава уперла ся. Вона ж перший раз була на таких великих ловах, і мала би для Бог-зна яких труднощій занехати найкрасшу їх частину! Ніякі Максимові докази про труднощі дороги, про